

Тема: Франческо Петрарка (1304–1374). Історія кохання в сонетах Петрарки. Сонети № 61, 132. ВЧ. Сонет Ф. Петрарки напам'ять (за вибором учня)

Мета: розвиток компетентностей

предметних і комунікативних: знання і розуміння ролі Петрарки як ключової постаті свого часу, загальних рис його творчості, змісту прочитаних сонетів; уміння характеризувати ідейно-тематичні та естетичні особливості сонетів Петрарки, визначати і характеризувати взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їхнього функціонування на основі спостережень за мовою твору; висловлювати своє ставлення до прочитаного, характеризувати поведінку та причини емоційного стану ліричного героя і героїні сонетів;

ключових: уміння аналізувати основні риси авторського стилю художнього тексту; використовувати вербальні та невербальні засоби під час виступу перед аудиторією; уміння безпечно спілкуватися в цифровому середовищі.

Обладнання: підручник, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

Зміст уроку

I. Актуалізація знань

Хвилинка творчості. Презентації стрічок часу, хмар слів або асоціативних портретів Ренесансу, проєктів (домашнє завдання).

II. Мотивація навчальної діяльності

Повідомлення теми уроку. Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми.

Мотиваційна бесіда за матеріалом підручника на с. 132 («Лист до нащадків»).

– Чому, на ваш погляд, Петрарка написав листа в майбутнє?

– У чому мав сумніви і на що сподівався митець, звертаючись до нащадків? Навіщо відкрив перед нами свою душу в поезіях?

А ось як виразив поетову душу композитор Ференц Ліст.

Музична хвилинка. Звучить уривок твору Ференца Ліста «Сонети Петрарки»:
https://drive.google.com/file/d/1-8-RwBvd2dpZlhhf9LqhqpfnfscS37Yjc/view?usp=drive_link

– Як ви думаєте, про що ця музика? Яка її тема, які емоції виражені?

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу

Слово вчителя. Літературна спадщина Франческо Петрарки досить значна. Він писав як вірші, так і прозу. Майже все, що вийшло з-під його пера, написане латиною. Латину він шанував подвійно: як мову католицької церкви і мову улюбленої античності. Щоправда, є серед його творів єдина книга, написана народною італійською мовою, на зразок Данте. Це збірка віршів про кохання під назвою «Пісні» («Канцоньєре»). За іронією долі, не твори латинською мовою, а простонародні «Пісні» стали його пропуском у вічність.

Відеопрезентація А. Химинець: «Ф. Петрарка – перший гуманіст Європи»: https://drive.google.com/file/d/1-8-RwBvd2dpZlhhf9LqhqpfnfscS37Yjc/view?usp=drive_link

Робота з підручником. Знайомство з особистістю поета (с. 132–134) та його поетичною збіркою («Історія кохання в сонетах Франческо Петрарки» – с. 135–136). Обговорення за запитаннями підручника.

IV. Формування знань, умінь, навичок, компетенцій

Робота з художнім текстом. Знайомство з варіантами перекладу сонета 61. Виразне читання та аналіз сонета за запитаннями на с. 137.

Коментар. Петрарка постійно розмірковував над тим, чи достатньо благочестиве його кохання до Лаури. Для доби Середньовіччя проблема благочестивого кохання була особливо важливою. Католицька церква підносила любов до Бога, а чуттєве, земне кохання засуджувала. Петрарку непокоїло те, що його душею оволоділо земне кохання. Чи не гріховне воно? Щоб не давати волю чуттєвим поривам, він і не прагнув домогтися відповіді Лаури. Він кохав її романтично, чистим коханням, як ідеал жінки.

Петрарка звертається до Господа з вдячністю за те, що він пізнав це почуття – величезне, безмежне. Усе своє життя поет присвячує коханій і творчості. Петрарка благословляє все, що пов'язане з Лаурою, що пробудило в ньому кохання, що зрарило його серце і водночас принесло неподільну радість. Поет благословляє все: і місцевість, де почуття зародилося, і час та ім'я коханої, і власні вірності та завзятість, і свої вірші, і навіть біль страждань, стрілу, що пронизала його серце. У вірші повторюється епітет «благословенна». Це пряма авторська паралель до Дантового образу Беатріче, віра в те, що поезія принесе автору славне безсмертя.

Виразне читання та аналіз сонета 132 за запитаннями на с. 138.

Коментар. У сонеті відбилася суперечка Петрарки із самим собою про природу його кохання. Якщо любов – це благо, то чому вона несе журбу? А якщо зло, то чому кохання таке солодке? Якщо закоханий сам обрав це «зло», то чому він скаржиться на свою долю? А якщо «добро», то звідки його скарги? Це роздуми поета про те, як відчуває себе людина в цьому безмежному морі почуттів, хто управляє нею? І знову немає відповіді на питання. Та поет не шукає відповіді на них. Тому тут риторичні запитання.

Петрарка підкреслює суперечливий характер земного кохання. Цю суперечливість він виражає в низці дивовижних *протиставлень (антитез)*: любов – це «живлюща смерть» і

«втіха навісна». Для зображення свого внутрішнього стану він також використовує антитезу: «палаю в стужу», «в спеку весь дрижу». Суперечливість кохання підкреслюється за допомогою *порівняння*: «Неначе в просторінь морську безкраю в човні хисткому рушив без керма». Образ хисткого човна в безкрайому морі ще з часів античності (наприклад, у Горація) виражав долю людини, яка втратила надійну опору в житті. Петрарка підкреслює конфлікт розуму і пристрасті. Людина, що не керується в пристрастях розумом, подібна до човна без керма.

132-й сонет – твір трагічної проблематики, яку новий час ставить перед людиною. Поет боїться, щоб його кохання не затьмарила низька, приземлена пристрасть. Петрарка має високі моральні вимоги до свого кохання, прагне, щоб воно було високим і чистим почуттям.

V. Закріплення матеріалу, узагальнення та корекція знань

Робота із завданнями робочого аркуша.

– Асоціативний ланцюжок і пояснення назви твору «Книга пісень», визначення її основних мотивів.

– Зіставлення, як зображено кохання до Беатріче в сонетах Петрарки.

– Сенкани «Петрарка» або «Канцоньєре» (в групах).

VI. Підбиття підсумків

Трихвилинне есе «Відповідь Петрарці на його “Лист до нащадків”».

Працюємо вдома

1. Підготуйте виразне читання одного із сонетів Петрарки (за власним вибором) напам'ять.

2. Проєкт. Підготуйте повідомлення / презентацію / реферат про жанр сонета у світовій літературі (форма на вибір учня).